

Uchwała Nr IV/49/2015
Rady Powiatu w Olsztynie
z dnia 27 marca 2015 r.

w sprawie przyjęcia programu rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Olsztyńskiego na lata 2015 – 2017

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 4 i 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 595 z późn. zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.) **uchwała się**, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Olsztyńskiego na lata 2015 – 2017, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Olsztynie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Powiatu w Olsztynie

Alicja Danuta Wąsik

Załącznik
do uchwały Nr IV/49/2015
Rady Powiatu w Olsztynie
z dnia 27 marca 2015 r.

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W OLSZTYNIE

**Program rozwoju
pieczy zastępczej
Powiatu Olsztyńskiego
na lata 2015 - 2017**

Olsztyn
2015 rok

Spis treści:

1. Wstęp.
2. Zakres przedmiotowy znowelizowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Ocena sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Olsztyńskim.
4. Ocena sytuacji instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Olsztyńskim i prognoza na lata 2015 – 2017.
5. Ocena sytuacji usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej w Powiecie Olsztyńskim i prognoza na lata 2015 – 2017.
6. Program rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej i zmian w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie.
7. Podsumowanie.

1. WSTĘP

Proponowany program jest kontynuacją działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie zawartych w programie na lata 2012 – 2014, zaakceptowanych przez Zarząd Powiatu Olsztyńskiego. Podstawowe założenia zostały zrealizowane. Niniejsze opracowanie należy czytać łącznie z w/w programem.

Nowelizowana ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (ostatnia nowelizacja 19.09.2014r. – Dz. U. z 2014r. poz. 1188) wprowadza oprócz niewątpliwie potrzebnych zmian również wiele wątpliwości, a wręcz nerwowości i niepewności wśród pracowników pomocy społecznej. Zmiany, co do maksymalnej liczby rodzin, z jaką mogą pracować i obejmować opieką asystenci rodziny czy koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz znaczne zwiększenie obowiązków psychologów powoduje wiele problemów z przekonywaniem organów decyzyjnych o słuszności tych decyzji, tym bardziej, że zrealizowanie ich zależy praktycznie wyłącznie od wnioskowania o dodatkowe środki finansowe.

Niemniej jednak wdrażanie zaproponowanych zmian, obowiązujących od roku 2012 w Powiecie Olsztyńskim przebiega w sposób zadowalający, a współpraca ze środowiskami pomocy społecznej wszystkich szczebli, w zakresie ich realizacji, układa się poprawnie.

Arkadiusz Paturej
Dyrektor PCPR w Olsztynie

2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY ZNOWELIZOWANEJ USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Znowelizowana ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi budowanie w sposób kompleksowy i spójny system wspierania rodziny oraz przede wszystkim opieki nad dzieckiem i rodziną zastępczą.

Przyjęta koncepcja opiera się na pracy z rodziną naturalną dziecka i diagnozowaniem oraz wprowadzaniem działań profilaktycznych, w przypadku rodzin zagrożonych dysfunkcyjnością lub nienależyтым wykonywaniem przez nie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także na usprawnianiu mechanizmów pracy z rodziną, organizacją systemu pieczy zastępczej i rozwijaniu form rodzinnej pieczy zastępczej.

Głównym celem pracy z rodziną i jej wsparcia, poprzez udzielanie pomocy w jej funkcjonowaniu, jest pozostawienie dziecka w jego naturalnym środowisku, bez konieczności umieszczenia w pieczy zastępczej, która jest sprawowana dopiero w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.

W zakresie działań placówek opiekuńczo-wychowawczych, założeniem jest, aby w sposób rozłożony w czasie umieszczać jedynie dzieci starsze (powyżej 10 roku życia), przewidując dla dzieci młodszych niż 10-letnie, wyłącznie wykonywanie rodzinnych form pieczy zastępczej, natomiast wielkość tych placówek ograniczyć do maksymalnie 14 – osobowych.

Znowelizowana ustawa w sposób bardziej szczegółowy określa zasady i formy wspierania rodziny mającej trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomoc w usamodzielnianiu się jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zasady finansowania ich wspierania, a także zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Istotne jest zawarcie w ustawie ograniczenia, wskazującego liczbę rodzin, z którymi jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, uzależnioną od stopnia trudności wykonywanych zadań - nie więcej niż 15.

Na gminach ciąży obowiązek opracowywania 3-letniego programu wspierania rodziny, zmierzającego do uniknięcia lub odsunięcia w czasie umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej oraz realizacja zadań dotyczących działań z zakresu tworzenia systemu opieki nad dzieckiem, finansowania szkoleń dla rodzin wspierających oraz współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej, również partycypowanie w kosztach wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, osób zatrudnionych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka i świadczeniach dla rodziny pomocowej.

W przypadku braku poprawy sytuacji dziecka wychowywanego w rodzinie dysfunkcyjnej, przewiduje się zastosowanie przepisów o pieczy zastępczej, której organizacja należy do powiatu. Piecza zastępcza to dwie formy – instytucjonalna i rodzinna.

Znaczącą zmianą w ustawie przy kwalifikowaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej jest wydawanie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji wystawionej przez psychologa. Posiadanie w/w opinii odnosi się również do osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji lub pełniących funkcję rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka i przedstawiania jej, co 2 lata, co niewątpliwie nakłada na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dodatkowe niełatwe zadania.

Zmianie uległ również skład dokumentów sporządzanych i przekazywanych przez organizatora do ośrodka adopcyjnego, powiększony o: opinię o zasadności przysposobienia dziecka, opinię o kontaktach dziecka z rodziną biologiczną i wpływie tych kontaktów na

dziecko, opinii o zasadności przysposobienia związanego ze zmianą miejsca zamieszkania dziecka na miejsce zamieszkania poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej mającej na celu stwierdzenie, że przysposobienie to leży w najlepszym interesie dziecka, opinii o zasadności wspólnego umieszczenia rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej, opinii o możliwości nieumieszczania wspólnie rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej z powodu niezalezienia kandydata do przysposobienia rodzeństwa.

Bardzo dużą zmianą jest też dokonywanie, co 3 lub 6 miesięcy, ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej podczas posiedzeń, które muszą odbywać się z udziałem zaproszonych gości, m. in.: przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej, ośrodka adopcyjnego, opiekunów zastępczych, rodziców biologicznych, sądów, ochrony zdrowia, instytucji oświatowych oraz organizacji społecznych statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka, a także osób bliskich dziecku.

Dodatkowo przy dokonywaniu w/w oceny lub kwalifikując dziecko do przysposobienia ustawa nakłada obowiązek wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają oraz stosownie do okoliczności uwzględnić jego zdanie. Zadanie to byłoby dużo łatwiejsze do wykonania, gdyby każdej funkcjonującej w Powiecie rodzinie zastępczej, która wnioskuje o taką potrzebę, można by było od razu przydzielić koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Na tutejsze Centrum został też nałożony jeszcze jeden dodatkowy obowiązek. W przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka organizator informuje właściwy sąd o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, załączając opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną i opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Jeżeli taka informacja nie zostanie przekazana w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, organizator jest obowiązany złożyć do sądu wniosek wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Do wniosku dołącza się w szczególności opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną i opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Kolejną zmianą w ustawie jest dodatkowe wsparcie dla niezawodowych i zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej w przypadku opieki nad więcej niż 3 dziećmi i 4 dziećmi w przypadku prowadzących rodzinne domy dziecka, poprzez możliwość zatrudnienia osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, którymi mogą być także małżonkowie niepobierający wynagrodzenia z tytułu umowy o pełnienie funkcji rodziny zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Bardzo ważną zmianą w realizacji wypłacanych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej jest wypłata świadczeń w pełnej wysokości (bez potrącania 50% dochodu dziecka) tj. - w przypadku rodziny spokrewnionej 660 zł, natomiast w przypadku innych form rodzinnej pieczy zastępczej 1000 zł miesięcznie na każde dziecko.

Również w przypadku dofinansowania do wypoczynku dziecka nastąpiła znacząca zmiana. Obecnie ustawodawca przewiduje możliwość przyznania świadczenia na dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem jego zamieszkania – bez nakazu raz w roku i bez limitu wiekowego dziecka 6 – 18 lat.

W refundacji świadczeń z tytułu kosztów utrzymania lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego niezawodowym i zawodowym rodzinom zastępczym lub prowadzącym rodzinne domy dziecka wprowadzono dodatkowo koszt opału.

Najważniejszą jednak zmianą jest zmniejszenie limitu rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, które mogą być objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, z 30 na 15 rodzin, co stanowi znaczne zwiększenie kosztów

ponoszonych przez Powiat, ale jednocześnie wzmacnia, jakość sprawowanej opieki i współpracy z każdą rodziną.

3. OCENA SYTUACJI RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM.

Program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012 – 2014 wynikał z ustawowego obowiązku, jednak już od 2000 roku Uchwałą Nr XVIII/216/2000 Rada Powiatu w Olsztynie przyjęła lokalny program pomocy społecznej w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem pod nazwą „Kierunki zmian w Powiecie Olsztyńskim w systemie opieki nad rodziną i dzieckiem”. Dzięki temu programowi i innym opracowanym w kolejnych latach, dostosowujących do zmieniającego się często prawa w tym zakresie, Powiat pozyskał znaczące środki ze źródeł zewnętrznych, i tak:

- 2000 -	80.000 zł
- 2004 -	35.000 zł
- 2005 -	240.000 zł
- 2006 -	150.000 zł
- 2007 -	330.000 zł
- 2008 -	76.000 zł
- 2009 -	186.300 zł
- 2011 -	53.200 zł
- 2012 -	326.800 zł
- 2013 -	115.000 zł
- 2014 -	32.000 zł

Łączna kwota pozyskanych środków w latach 2000 – 2014 stanowi - 1.624.300 zł.

Przez kolejne lata konsekwentnie budowano system rodzin zastępczych w Powiecie Olsztyńskim.

Od dnia 1 stycznia 2012r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie pełni funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, poprzez utworzony w ramach jego struktury Dział Pieczy Zastępczej.

Na dzień 31 grudnia 2014r. pod jego opieką znajduje się 206 rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, którzy wychowują 345 dzieci.

Ilość rodzin zastępczych i pełniących funkcję rodzinnych domów dziecka oraz liczba dzieci znajdujących się pod ich opieką, z podziałem na poszczególne gminy, wygląda następująco:

1. GMINA BARCZEWO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	17	23
2	Niezawodowa	14	21
3	Zawodowa specjalistyczna	1	1
4	Zawodowa – pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	5

	Łącznie	33	50
--	----------------	-----------	-----------

2. GMINA BISKUPIEC

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	22	29
2	Niezawodowa	13	21
3	Zawodowa	3	8
4	Rodzinny dom dziecka	5	40
	Łącznie	43	98

3. GMINA DYWITY

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	12	19
2	Niezawodowa	2	3
3	Rodzinny dom dziecka	2	14
	Łącznie	16	36

4. GMINA DOBRE MIASTO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	20	23
2	Niezawodowa	7	7
	Łącznie	27	30

5. GMINA GIETRZWAŁD

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	4	4
2	Niezawodowa	1	1
	Łącznie	5	5

6. GMINA JEZIORANY

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	6	7
2	Niezawodowa	6	7
	Łącznie	12	14

7. GMINA JONKOWO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	4	5
2	Niezawodowa	3	6

3	Zawodowa	1	4
4	Zawodowa specjalistyczna	1	1
	Łącznie	9	16

8. GMINA KOLNO

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewnione	3	5
2	Niezawodowe	2	5
3	Zawodowa specjalistyczna	1	2
	Łącznie	6	12

9. GMINA OLSZTYNEK

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	24	28
2	Niezawodowa	11	12
3	Zawodowa	1	3
	Łącznie	36	43

10. GMINA PURDA

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	4	7
2	Niezawodowa	3	3
3	Zawodowa	2	9
	Łącznie	9	19

11. GMINA STAWIGUDA

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Niezawodowa	1	1
2	Zawodowa – pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	6
	Łącznie	2	7

12. GMINA ŚWIĄTKI

Lp.	Rodzinna piecza zastępcza - forma pełnionej funkcji	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	5	11
2	Niezawodowa	3	4
	Łącznie	8	15

Szczegółowe dane odnośnie ilości i rodzajów pełnionych funkcji przez opiekunów zastępczych oraz liczby ich podopiecznych w całym Powiecie Olsztyńskim **na dzień 31.12.2014 r.**, obrazuje poniższa tabela:

Lp.	Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1	Spokrewniona	121	161
2	Niezawodowa	66	91
3	Zawodowa	7	24
4	Zawodowa specjalistyczna	3	4
5	Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	2	11
6	Rodzinny dom dziecka	7	54
	Łącznie	206	345

Zgodnie z obowiązującymi do dnia 31.12.2014r. zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej mógł mieć pod opieką łącznie nie więcej niż 30 rodzin. Ilość rodzin objętych opieką koordynatorów w latach 2012 – 2014 oraz prognozę na lata 2015 – 2017 przedstawia poniższa tabela:

Rok	Liczba koordynatorów	Liczba rodzin objętych opieką
2012	2	33
2013	2	33
2014	5	106
2015	12	180
2016	13	195
2017	14	210

Z dniem 01.01.2014r. w tutejszym Centrum utworzono Dział Świadczeń, który przejął od pracowników Działu Pieczy Zastępczej sporządzanie decyzji administracyjnych, przygotowywanie list płac i sprawozdań finansowych oraz obsługę systemu informatycznego POMOST.

Proces opiniowania zasadności przydziału poszczególnych świadczeń oraz weryfikowanie i kompletowanie niezbędnej dokumentacji pozostał nadal w kompetencjach Działu Pieczy Zastępczej.

Celem usystematyzowania procesu przyznawania poszczególnych świadczeń opiekunom zastępczym, wynikających z realizacji w/powołanej ustawy, zostały wprowadzone Zarządzenia Nr 124/2014 z dnia 17.04.2014r., 127/2014 z dnia 20.05.2014 i 129/2014 z dnia 26.06.2014r. Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie. Zarządzenia te wprowadziły limity wysokości poszczególnych świadczeń, zasady ich przyznawania, a także rodzaj dokumentów, składanych łącznie z wnioskiem przez opiekunów zastępczych.

Wysokość i rodzaj wypłaconych opiekunom zastępczym świadczeń pieniężnych w latach 2011 - 2014 i prognozę na lata 2015 – 2017 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	Jednorazowa pomoc na pokrycie wydatków związanych z przyjęciem dziecka	Jednorazowa pomoc losowa	Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego	Wynagrodzenia opiekunów zastępczych, rodzin pomocowych i osób do pomocy w gospodarstwie domowym łącznie ze składkami	Środki wydatkowane na nasze dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów	Remonty	Wypoczek dzieci	Łączna kwota
2011	2.696.553	26.455	1.032	-	594.157	288.673	-	-	3.606.870
2012	3.273.264	40.161	2.200	63.664	677.847	290.627	-	-	4.324.289
2013	3.320.094	41.757	19.260	113.192	700.936	294.801	-	-	4.468.840
2014	3.466.740	19.963	7.524	128.842	665.142	360.339	9.655	1.800	4.630.845
2015	3.600.000	40.000	7.000	145.000	750.000	370.000	20.000	6.000	4.938.000
2016	3.750.000	50.000	9.000	165.000	900.000	370.000	20.000	12.000	5.276.000
2017	3.850.000	60.000	11.000	185.000	990.000	370.000	20.000	24.000	5.510.000

Wzrost wysokości wypłacanych comiesięcznych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, wynikający z nowelizacji ustawy tzn. zaprzestanie potrącania z przysługującego rodzinie comiesięcznego świadczenia na utrzymanie podopiecznego 50 % jego dochodu, obliczony z różnicy wypłaconych świadczeń w miesiącach październiku i listopadzie 2014r. wynosi – 9.993,30 zł.

Od miesiąca maja 2014r. Dział Pieczy Zastępczej powiększył się o stanowisko pedagoga. Głównym założeniem tego stanowiska jest propagowanie sportu i zdrowego stylu życia wśród opiekunów zastępczych i ich podopiecznych. Nie jest to łatwe zadanie, zarówno ze względu na duży obszar naszego Powiatu, dużą odległość większości wiosek i ich kolonii od jakichkolwiek klubów sportowych, problem z dojazdami na zajęcia sportowe, a przede wszystkim na specyfikę środowiska rodzin zastępczych, z których nadal znaczną większość stanowią rodziny spokrewnione tj. babcie i dziadkowie dzieci.

Temat propagowania sportu i wdrażania zdrowego trybu życia wśród rodzinnej pieczy zastępczej naszego Powiatu dopiero się krystalizuje, jednak udało nam się osiągnąć już mały sukces. Po raz pierwszy w historii dwunastoletniej Warmińsko-Mazurskiej Spartakiady Sportowej Dzieci i Młodzieży w 2014 r. uczestnikami byli także podopieczni rodzinnej pieczy zastępczej. Drużyna pn. „Czarne konie Powiatu Olsztyńskiego”, składająca się z 28 uczestników, zdobyła 3 puchary zespołowe, 12 medali grupowych i 3 medale indywidualne. Zamierzamy kontynuować udział naszych podopiecznych w kolejnych spartakiadach tak, aby udział w nich mógł stać się tradycją w Powiecie Olsztyńskim.

4. OCENA SYTUACJI INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM I PROGNOZA NA LATA 2015 – 2017.

Powiat Olsztyński prowadzi cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze na łączną liczbę miejsc 72, w tym 14 miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego oraz 58 miejsc w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego:

1. Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku-typu interwencyjnego- 14 miejsc
2. Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” Nr 2 w Olsztynku-typu socjalizacyjnego- 14 miejsc
3. Dzieci dla Dzieci „Keja” w Biskupcu-typu socjalizacyjnego- 14 miejsc
4. Dzieci dla Dzieci im. M. Lengowskiego w Gryźlinach - typu socjalizacyjnego – 30 miejsc.

Wszystkie w/w placówki mają osiągnięte standardy.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła szereg zmian dotyczących perspektyw instytucjonalnej pieczy zastępczej. Docelowo do placówek opiekuńczo -wychowawczych będzie można kierować tylko dzieci powyżej dziesiątego roku życia, a ich wielkość nie będzie przekraczać czternastu wychowanków.

Uwzględniając zapis art. 106 ust.3 w/cyt. ustawy Powiat Olsztyński uzyskał zgodę od Warmińsko - Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego na funkcjonowanie w jednym budynku dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci tj.: placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej - Domów dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku. W/w placówki rozmieszczone są na dwóch piętrach z wyodrębnionymi wejściami. Dostosowana została również baza mieszkaniowa na potrzeby w/w Domów. W placówkach czternastoosobowych Powiatu Olsztyńskiego dzieci wraz z wychowawcami wspólnie wykonują czynności dnia codziennego m.in. sprzątanie, pranie, zakupy. Warunki życia są zbliżone, w jak najwyższym stopniu do domowych.

Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku do dnia 31.12.2012r. funkcjonował, jako wielofunkcyjna placówka opiekuńczo - wychowawcza. Uchwałą Nr 12 /3/2012 Zarząd Powiatu w Olsztynie z dnia 20.11.2012r. w sprawie uchwalenia regulaminu organizacyjnego Domu dla Dzieci” Nad Jeziorem” w Olsztynku dokonał zmiany typu placówki z wielofunkcyjnej na interwencyjną oraz zmniejszenia liczby miejsc z trzydziestu do czternastu. Liczba miejsc z interwencji wzrosła z dziesięciu do czternastu.

Uchwałą Nr XVII/234/2012 Rady Powiatu w Olsztynie z dnia 26.10.2012r. utworzono nową jednostkę budżetową – placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego na 14 miejsc pod nazwą Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” Nr 2 w Olsztynku. Uchwałą Nr 102/4/2012 w dniu 20.11.2012r. Zarząd Powiatu w Olsztynie uchwalił regulamin organizacyjny w/w Placówki.

Zrealizowane zmiany w organizacji instytucjonalnej pieczy zastępczej wynikały z analizy i potrzeb Powiatu Olsztyńskiego oraz nowych zapisów nowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na dzień 31 grudnia 2014r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Olsztyńskiego umieszczonych było 89 wychowanków, w tym 22 w placówce interwencyjnej. W w/w Domach przebywało 11 wychowanków umieszczonych w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych oraz 9 wychowanków w Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii.

Kolejny etap reformy w Domach dla Dzieci Powiatu Olsztyńskiego nastąpi z chwilą zmniejszenia zapotrzebowania ośrodków pomocy społecznej na instytucjonalną pieczę zastępczą.

Ustawowy obowiązek posiadania placówek nie większych niż 14-osobowe upływa 2 stycznia 2021 roku.

Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu olsztyńskiego w latach 2012 – 2015 przedstawia się następująco:

Nazwa i typ placówki opiekuńczo – wychowawczej	Liczba statutowa miejsc	Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w latach :			
		2012	2013	2014	2015
Dom dla Dzieci im. M. Lengowskiego w Gryżlinach (socjalizacyjna)	30	3.881	3.862	3.909	3.858
Dom dla Dzieci „Keja” w Biskupcu (socjalizacyjna)	14	3.370	3.482	3.543	3.456
Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” w Olsztynku (interwencyjna)	2012 r. – 30 Gr. Interwencyjna – 10 Gr. Socjalizacyjna - 20	4.143 (wielofunkcyjna – grupa interwencyjna i socjalizacyjna)	4.677	5.501	4.188
	2013 – 2015 r. – 14				
Dom dla Dzieci „Nad Jeziorem” nr 2 w Olsztynku (socjalizacyjna)	14	Placówka utworzona od 01.01.2013r.	4.677	4.039	4.012

5. OCENA SYTUACJI USAMODZIELNIANYCH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLSZTYŃSKIM I PROGNOZA NA LATA 2015 – 2017.

Ważną kwestią w rozwoju pieczy zastępczej jest usamodzielnianie wychowanków opuszczających po osiągnięciu pełnoletniości, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo terapeutyczną.

Usamodzielnienie wychowanków jest długotrwałym procesem wychowawczym mającym na celu podjęcie przez osobę usamodzielnianą samodzielnego życia i jest ostatnim etapem przebywania młodzieży w pieczy zastępczej.

Wychowanek pieczy zastępczej rok przed ukończeniem 18 roku życia wskazuje dane osoby, która będzie opiekunem w jego dalszym procesie usamodzielnienia. Miesiąc przed ukończeniem 18 roku życia wraz z wybranym opiekunem oraz we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownikiem socjalnym przygotowuje indywidualny program usamodzielnienia. W dokumencie tym precyzowane są dalsze plany życiowe m.in. dotyczące miejsca zamieszkania, nauki, kwalifikacji zawodowych, pracy. Wychowankowie, którzy po osiągnięciu pełnoletniości, kontynuują naukę mogą nadal pozostać w dotychczasowej formie pieczy zastępczej odpowiednio za zgodą rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka lub dyrektora placówki opiekuńczo wychowawczej, nie dłużej niż jednak niż do ukończenia 25 lat.

Osobom pełnoletnim, które chcą się usamodzielnic przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki w wysokości 500 zł miesięcznie. Wychowankowie mogą zdobywać wiedzę ucząc się szkole, na kursach zawodowych lub u pracodawców, którzy przygotowują ich do wykonywania danego zawodu.

Wychowankowi po opuszczeniu pieczy zastępczej przysługuje również pomoc na zagospodarowanie w kwocie 1500 zł, którą może przeznaczyć m.in. na zakup mebli i sprzętu gospodarstwa domowego. Po ukończeniu nauki wychowankom przysługuje również pomoc finansowa na usamodzielnienie. Wysokość tego świadczenia jest uzależniona od okresu pobytu w pieczy zastępczej i wynosi od 1.650 zł do 6.600 zł. Pełnoletni wychowankowie mogą również otrzymać pomoc prawną i psychologiczną.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie stara się zabezpieczyć potrzeby mieszkaniowe pełnoletnich wychowanków, którzy opuszczają pieczę zastępczą. W tym celu na terenie powiatu olsztyńskiego jest 6 mieszkań chronionych, w których mogą zamieszkać osoby, które nie mogą lub nie chcą wracać do domu rodzinnego, z którego były zabrane przed laty. W roku 2012 z pomocy tej skorzystało 11 wychowanków, w roku 2013 - 8 wychowanków, natomiast w 2014 – 10 wychowanków.

Inną formą pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych jest dofinansowanie do stancji pełnoletnim wychowankom, którzy kontynuują naukę. W/w pomoc daje szansę pełnoletnim osobom na zdobycie wykształcenia, które ułatwi im w przyszłości podjęcie zatrudnienia i niezależność finansową.

Dotychczas usamodzielniani wychowankowie byli wspierani przez pracownika socjalnego PCPR w Olsztynie. Obecnie jednym z zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

W roku 2012 udzielono pomocy finansowej i w formie pracy socjalnej 120 wychowankom, w 2013 roku – 124 wychowankom natomiast w 2014 roku - 130 wychowankom.

W roku 2012 rozpoczęto proces usamodzielnienia wobec 29 wychowanków rodzin zastępczych naszego Powiatu. Chęć usamodzielnienia wyraziło 11 wychowanków.

W roku 2013 rozpoczęto proces usamodzielnienia wobec 25 wychowanków rodzin zastępczych, chęć usamodzielnienia wyraziło 4 wychowanków.

W roku 2014 rozpoczęto proces usamodzielnienia wobec 22 wychowanków, a chęć usamodzielnienia wyraziło 5 wychowanków.

Mała liczba osób, które po ukończeniu 18 roku życia chcą opuścić pieczę zastępczą jest spowodowana korzystnymi warunkami finansowymi, na których mogą nadal pozostać w rodzinie.

Planuje się, że w latach 2015 – 2017 proces usamodzielnienia rozpocznie 78 wychowanków.

Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych w latach 2012-2014 wyglądała następująco:

Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych	Rok 2012 Kwota świadczeń i liczba osób	Rok 2013 Kwota świadczeń i liczba osób	Rok 2014 Kwota świadczeń i liczba osób
Pomoc na kontynuowania nauki	310. 749 (68 osób)	315. 927 (73 osoby)	329.388 (69 osób)

Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	23. 204 (6 osób)	18. 850 (8 osób)	18.240 (10 osób)
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	26. 352 (5 osób)	65. 892 (12 osób)	19.782 (4 osoby)
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	4. 500 (2 osoby)	8. 100 (3 osoby)	4.780 (3osoby)

Prognoza pomocy udzielonej pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych na lata 2015 - 2017 wygląda następująco:

Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych	Plany na rok 2015 Kwota świadczeń i liczba osób	Plany na rok 2016 Kwota świadczeń i liczba osób	Plany na rok 2017 Kwota świadczeń i liczba osób
Pomoc na kontynuowania nauki	342.000 (70 osób)	342.000 (70 osób)	342.000 (70 osób)
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	27.300 (10 osób)	27.300 (10 osób)	27.300 (10 osób)
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	7.500 (5 osób)	7.500 (5 osób)	7.500 (5 osób)
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	10.800 (3 osoby)	10.800 (3 osoby)	10.800 (3 osoby)

W roku 2012 z Domów Dziecka zostało usamodzielnionych 12 wychowanków w tym 10 z terenu naszego powiatu i 2 wychowanków z terenu innych powiatów, w roku 2013 zostało usamodzielnionych 9 wychowanków, natomiast w 2014 – 10 wychowanków.

W Domach dla Dzieci wychowankowie zazwyczaj po ukończeniu 18 roku życia wyrażają chęć usamodzielnienia i opuszczenia placówki.

Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012-2014 wyglądała następująco:

Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo - wychowawczych	Rok 2012 Kwota świadczeń i liczba osób	Rok 2013 Kwota świadczeń i liczba osób	Rok 2014 Kwota świadczeń i liczba osób
Pomoc na kontynuowania nauki	115.675	152.774	199.703

	(33 osoby)	(41 osoby)	(51 osób)
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	25.960 (10 osób)	25.349 (8 osób)	21.585 (6 osób)
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	23.058 (5 osób)	26.352 (4 osoby)	6.588 (3 osoby)
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	19.344 (12 osób)	24.900 (10 osób)	32.857 (13 osób)

Prognoza pomocy udzielonej pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2015-2017 wygląda następująco:

Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo - wychowawczych	Plany na rok 2015 Kwota świadczeń i liczba osób	Plany na rok 2016 Kwota świadczeń i liczba osób	Plany na rok 2017 Kwota świadczeń i liczba osób
Pomoc na kontynuowania nauki	216.000 (55 osób)	216.000 (55 osób)	216.000 (55 osób)
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	4.500 (3 osoby)	6.000 (4 osoby)	6.000 (4 osoby)
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	20.700 (7 osób)	20.700 (7 osób)	20.700 (7 osób)
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	32.400 (9 osób)	32.400 (9 osób)	32.400 (9 osób)

6. PROGRAM ROZWOJU RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ I ZMIAN W POWIATOWYM CENTRUM POMOCY RODZINIE W OLSZTYNIE.

Zgodnie z w/w ustawą od dnia 1 stycznia 2015 roku rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, obejmuje się na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Na dzień 15.12.2014r. na 207 funkcjonujących rodzin taki wniosek złożyło 185 rodzin. Stanowi to potrzebę zatrudnienia od dnia 1 stycznia 2015r. - 12 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, a w tutejszym Centrum od dnia 1 lutego 2015 roku zatrudnionych będzie 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Oznacza to, że już na dzień dzisiejszy należałoby zatrudnić jeszcze dodatkowych 6 osób na tym stanowisku pracy, aby zabezpieczyć zalecenia realizowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie planuje w roku bieżącym zatrudnić tą liczbę koordynatorów z programu resortowego.

Ze względu na dużą rotację opiekunów zastępczych tzn. koniec sprawowania funkcji rodziny zastępczej oraz systematyczny przyrost ilości nowych rodzin, które w szczególności wymagają wsparcia, niezbędna potrzeba ilości zatrudnionych koordynatorów będzie ulegać sukcesywnemu zwiększeniu.

Również z uwagi na zmieniony system finansowania opieki zastępczej związany z wypłatą pełnej wysokości świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej ten koszt szacunkowo zwiększy się o około 120.000 zł rocznie.

Limit zawieranych umów z zawodowymi rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka w latach 2015 – 2017 przedstawia się następująco:

Rok	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodziny zastępcze specjalistyczne	Pogotowia rodzinne	Rodzinne domy dziecka	Ogółem
2015	9	3	3	7	22
2016	10	3	4	8	25
2017	11	3	4	9	27

Prognoza ilości umów zawieranych z rodziną pomocową, związanych z czasowym niesprawowaniem opieki przez rodzinę zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy lub z powodów zdrowotnych i losowych to:

Rok	Ilość zawartych umów
2015	1
2016	2
2017	3

Prognoza ilości umów zawieranych z osobami do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich:

Rok	Ilość zawartych umów
2015	8
2016	9
2017	10

Prognozowana liczba opinii psychologicznych dotyczących posiadania przez kandydatów na rodziny zastępcze i już funkcjonujących opiekunów zastępczych predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinny dom dziecka w roku 2015 wyniesie około 200, w roku 2016 około 40 i w roku 2017 około 220.

Ilość i powaga dodatkowych zadań scedowanych na tutejsze Centrum w związku ze zmianami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, coraz większa potrzeba wsparcia psychologicznego małoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, bieżące wsparcie opiekunów zastępczych, mające na celu również zapobieganie rezygnacji z pełnionej funkcji i poprawę jakości wykonywanej pracy z dziećmi oraz potrzeba coraz większej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej są powodem konieczności zwiększenia zatrudnienia w PCPR w kolejnych latach o 1 etat psychologa i 8 etatów koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

7. PODSUMOWANIE.

Dokonując analizy średnich miesięcznych kosztów utrzymania wychowanka w instytucjonalnej pieczy zastępczej, które na dzień 01.01.2015r. wynosi **3,9 tys. zł** są one nadal znacznie wyższe od średniej kosztów w rodzinnej pieczy zastępczej, które wynoszą odpowiednio:

- rodzinna piecza ogółem – **1,2 tys. zł**
- spokrewniona rodzinna piecza zastępcza – **0,8 tys. zł**
- niezawodowa rodzinna piecza zastępcza – **1,1 tys. zł**
- zawodowa rodzinna piecza zastępcza – **1,8 tys. zł**

Przyjęta w roku 2000 w Powiecie Olsztyńskim strategia rozwoju pieczy zastępczej wpisuje się w opracowany program, a powyższe zestawienie średnich kosztów utrzymania wychowanka wykazuje, że rodzinna piecza zastępcza jest nie tylko bardziej zasadna z pedagogicznego i wychowawczego punktu widzenia, ale również zdecydowanie tańsza od instytucjonalnej.

Od 2012 roku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła oprócz odpłatności powiatów również odpłatność gmin za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, wg zasady 10%, 30% i 50% ponoszonych przez powiat kosztów w zależności od ilości lat przebywania w pieczy. Dochody Powiatu Olsztyńskiego w związku z powyższym przedstawiają się następująco:

Rok	Uzyskane dochody
2012	592.723
2013	632.701
2014	1.130.672
2015 – plan	1.200.000
2016 – plan	1.350.000
2017 - plan	1.500.000